

שיעור 6

צופן RSA

6.1 אלגוריתם RSA

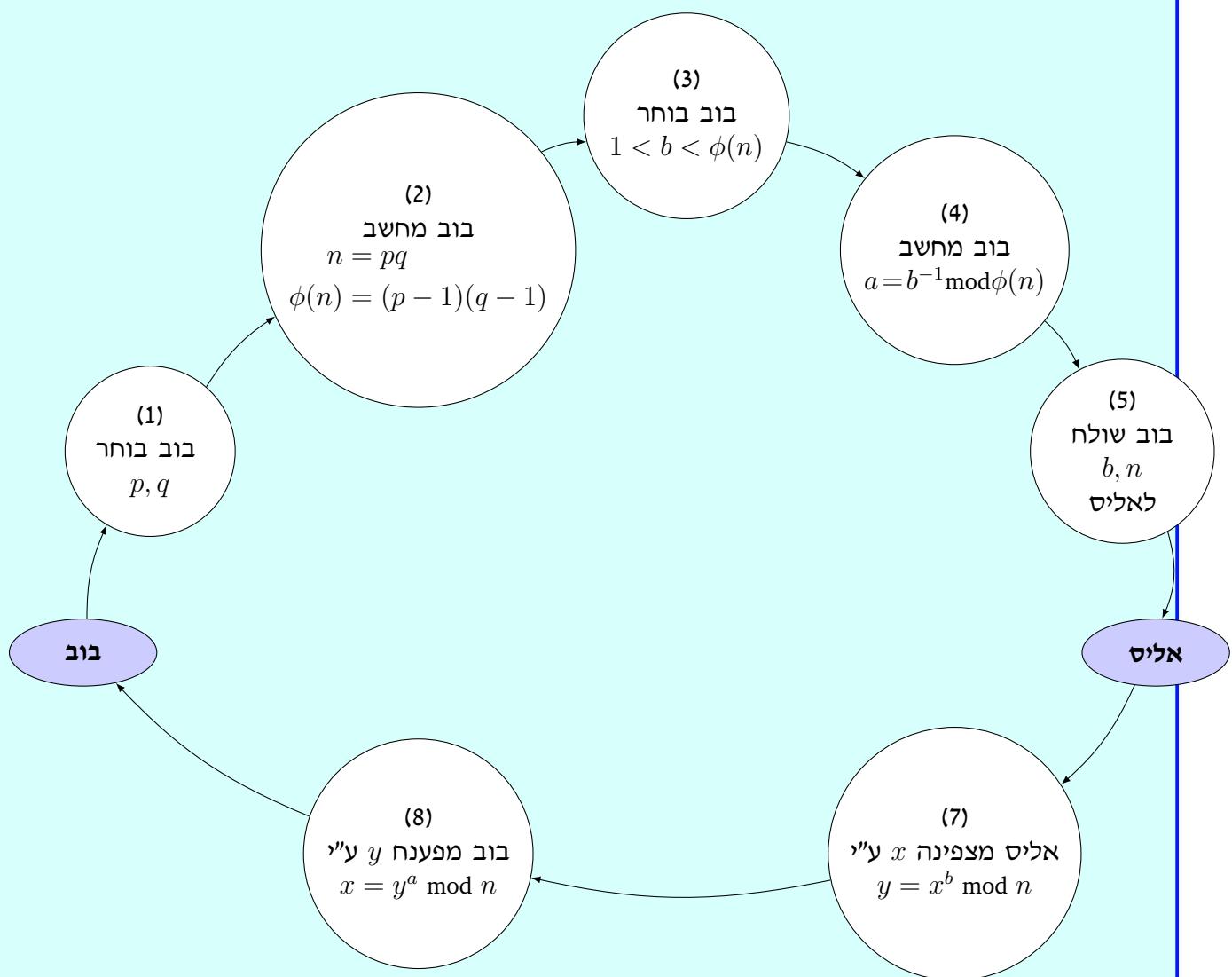
צופן RSA הומצא בשנת 1977 על ידי Ron Rivest, Adi Shamir and Len Adleman.

הגדרה 6.1 צופן RSA

- יהיו p, q מספרים ראשוניים שונים ($p \neq q$).
- יהיה $n = pq$.
- יהיה b שלם כך ש: $1 < b < \phi(n)$ הפונקציה אוילר של n .
- נגדיר $a \equiv b^{-1} \pmod{\phi(n)}$.
- אזי
  - * המפתח הציבורי של צופן RSA הוא הקבוצה (b, n) ,
  - * המפתח הסודי של צופן RSA הוא הקבוצה (a, p, q) .
- יהיה $x \in \mathbb{Z}^+$ שלם אי-שלילי.
  - * הכלל מצפין מוגדר $e_k(x) = x^b \pmod{n}$,
  - * והכלל מפענח מוגדר $d_k(x) = y^a \pmod{n}$.

עכשו נתנו הגדרה מתמטית של הצופן RSA אנחנו נסביר את הסדר של הפעולות של הבניית המפתח, ההצפנה והפענוח באלגוריתם הבא.

הגדלה 6.2 אלגוריתם RSA

נניח שאليس (A) שלחת הודעה לבוב (B).

שלב הבניית המפתח

[1] B יוצר שני מספרים ראשוניים גדולים שונים, p ו- q בסדר גודל של 100 ספרות.

[2] B מחשב $n = pq$ ו- $\phi(n) = (p - 1)(q - 1)$.

[3] B בוחר מספרשלם b באקראי כך שהשני תנאים הבאים מתקיימים:

$$\begin{aligned} 1 < b < \phi(n) &\bullet \\ \gcd(b, \phi(n)) = 1 &\bullet \end{aligned}$$

[4] B מחשב a לפי $a = b^{-1} \bmod \phi(n)$ בעזרת האלגוריתם של אוקלידס (ראו כלל 1.12).

[5] B שלוח את המפתח ציבורי (n, b) לאليس, אך בוב לא מגלה את המפתח הסודי (a, p, q) לאليس.

בנייה מפתח עשויה פעם אחת.

שלב הצפנה

[6] אליס (A) מקבלת את המפתח הציבורי (n, b) מבוב, ומצפינה את הטקסט הגרפי x עם המפתח הציבורי
באמצעות הכלל מצפין

$$y = x^b \pmod{n}.$$

[7] A שולחת את טקסט מוצפן ל- B.

שלב הפענוח

[8] בוב מפענח את הטקסט מוצפן עם המפתח הסודי באמצעות הכלל מפענח $y^a \pmod{n}$.

דוגמה 6.1

בוב בוחר בפרמטרים הבאים כדי לבנות מפתח של צופן RSA:
 $(b = 47, p = 127, q = 191)$.

- א) חשבו את המפתח הציבורי והמפתח הסודי.
- ב) אליס קוראת את המפתח הציבורי ומשתמשת בה כדי להצפין את המספר 2468. מהו הטקסט מוצפן
שהיא שולחת לבוב?
- ג)بعث בוב מפענח את הטקסט מוצפן שהוא קיבל מאليس בעזרת המפתח הסודי שלו. בדקו כי הפענוח
של הטקסט מוצפן מסעיף ב' הוא זהה לטקסט הגרפי המקורי שאليس שלחה אליו.

פתרונות:

סעיף א) המפתח הציבורי הוא (b, n) . הפרמטר b כבר נתון בשאלת א' נשאר רק לחשב את n :

$$n = pq = 191 \times 127 = 24257.$$

לכן המפתח הציבורי הוא
 $(b, n) = (47, 24257).$

כעת נחשב את המפתח הסודי (a, p, q) . הראשוניים p, q נתונים בשאלת א' נשאר רק לחשב את a לפי
הנוסחה $\phi(n) \equiv a \pmod{\phi(n)}$, כאשר $\phi(n) = b^{-1} \pmod{n}$ והוא הפונקציית אוילר:

$$\phi(n) = \phi(pq) = (p-1)(q-1) = 190 \times 126 = 23940.$$

$$\text{לפיכך } a = 47^{-1} \pmod{23940}.$$

שיטת 1

נחשב את $47^{-1} \pmod{23940}$ בעזרת האלגוריתם לאיבר ההופכי (ראו משפט 2.9):

Algorithm 4 האלגוריתם לאיבר ההופכי

```

1: Input: Integers  $A, B$  .
2:  $r_0 \leftarrow A$ 
3:  $r_1 \leftarrow B$ 
4:  $t_0 \leftarrow 0$ 
5:  $t_1 \leftarrow 1$ 
6:  $n \leftarrow 1$ 
7: while  $r_n \neq 0$  do
8:    $q_n \leftarrow \left\lfloor \frac{r_{n-1}}{r_n} \right\rfloor$ 
9:    $r_{n+1} \leftarrow r_{n-1} - q_n r_n$ 
10:   $t_{n+1} \leftarrow t_{n-1} - q_n t_n$ 
11:   $n \leftarrow n + 1$ 
12: end while
13:  $n \leftarrow n - 1$ 
14: if  $r_n \neq 1$  then
15:    $B$  has no inverse modulo  $A$ 
16: else
17:   return:  $t_n$   $\triangleright t_n = B^{-1} \pmod{A}$ 
18: end if

```

נשימים $A = 23940, B = 47$. נתחל את המשתנים של האלגוריתם:

$$\begin{aligned} r_0 &= A = 23940 , & r_1 &= B = 47 , \\ t_0 &= 0 , & t_1 &= 1 . \end{aligned}$$

אזי האיטרציות של האלגוריתם הם כמפורט למטה:

$q_1 = 509$	$r_2 = 23940 - 509 \cdot 47 = 17$	$t_2 = 0 - 509 \cdot 1 = -509$	שלב 1 : $n = 1$
$q_2 = 2$	$r_3 = 47 - 2 \cdot 17 = 13$	$t_3 = 1 - 2 \cdot (-509) = 1019$	שלב 2 : $n = 2$
$q_3 = 1$	$r_4 = 17 - 1 \cdot 13 = 4$	$t_4 = -509 - 1 \cdot (1019) = -1528$	שלב 3 : $n = 3$
$q_4 = 3$	$r_5 = 13 - 3 \cdot 4 = 1$	$t_5 = 1019 - 3 \cdot (-1528) = 5603$	שלב 4 : $n = 4$
$q_5 = 4$	$r_6 = 4 - 4 \cdot 1 = 0$	$t_6 = -1528 - 4 \cdot (5603) = -23940$	שלב 5 : $n = 5$

לפייכז $47^{-1} \equiv 5603 \pmod{23940}$. לכן התשובה הסופית בשביל a היא:

$$a = 5603 .$$

שיטת 2

$$\begin{aligned} 23940 &= 509(47) + 17 \\ 47 &= 2(17) + 13 \\ 17 &= 13 + 4 \\ 13 &= 3(4) + 1 \\ 4 &= 4(1) + 0 . \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
1 &= 13 - 3(4) \\
&= 13 - 3(17 - 13) \\
&= 4(13) - 3(17) \\
&= 4(47 - 2(17)) - 3(17) \\
&= 4(47) - 11(17) \\
&= 4(47) - 11(23940 - 509(47)) \\
&= 5603(47) - 11(23940)
\end{aligned}$$

לכן התשובה הסופית בשביל a היא:

$$a = 5603.$$

סעיף ב) אליס שולחת את ההודעה $2468^{47} \pmod{24257}$. כדי ליחס זה השתמש בשיטת הריבועים שעובדת באופן הבא. בהינתן

$$x^b \pmod{n}.$$

רושמים b כצירוף לינארי של חזקות של 2:

$$b = \sum_{i=0}^k b_i 2^i,$$

כאשר $b_i = 0$ או 1. בעצם $b_k b_{k-1} \dots b_1 b_0$ הוא הייצוג בינארי של b . אחרי זה אנחנו מחשבים את n באמצעות האלגוריתם הבא:

Algorithm 5 לשיטת הריבועים

```

1: Input: Integers  $x, b_0, \dots, b_k, n$ .
2:  $i \leftarrow 1$ 
3:  $z_0 \leftarrow x$ 
4: while  $i \leq k$  do
5:    $z_i \leftarrow z_{i-1}^2 \pmod{n}$ 
6: end while
7:  $i \leftarrow 1$ 
8:  $y \leftarrow x$ 
9: while  $i \leq k$  do
10:   if  $b_i = 1$  then
11:      $y \leftarrow z_i y \pmod{n}$ 
12:   end if
13: end while
14: return:  $y$                                       $\triangleright y = x^b \pmod{n}$ 

```

$$.47 = 32 + 8 + 4 + 2 + 1$$

$$\begin{aligned}
(2468)^2 &= 2517 \pmod{24257} \\
(2468)^4 = (2517)^2 &= 4212 \pmod{24257} \\
(2468)^8 = (4212)^2 &= 9077 \pmod{24257} \\
(2468)^{16} = (9077)^2 &= 15157 \pmod{24257} \\
(2468)^{32} = (15157)^2 &= 20859 \pmod{24257}
\end{aligned}$$

לכן

$$\begin{aligned}
246847 &= (2468)^{32} \times (2468)^8 \times (2468)^4 \times (2468)^2 \times 2468 \pmod{24257} \\
&= 20859 \times 9077 \times 4212 \times 2517 \times 2468 \pmod{24257} \\
&= 10642 \pmod{24257}.
\end{aligned}$$

לכן הtekst מוצפן הוא $y = 10642$

סעיף ג) $.y = 10642$

$$y \mod p = 10642 \mod 127 = 101, \quad a \mod (p-1) = 5603 \mod 126 = 59.$$

לכן

$$x_1 = (y \mod p)^{a \mod (p-1)} \mod p = 101^{59} \mod 127 = 55$$

(ניתן לחשב זה לפי $.101^{32} \times 101^{16} \times 101^8 \times 101^2 \times 101$)

$$\begin{aligned} (101)^2 &\equiv 41 \mod 127 \\ (101)^4 \equiv (41)^2 &\mod 127 \equiv 30 \mod 127 \\ (101)^8 \equiv (30)^2 &\mod 127 \equiv 11 \mod 127 \\ (101)^{16} \equiv (11)^2 &\mod 127 \equiv 121 \mod 127 \\ (101)^{32} \equiv (121)^2 &\mod 127 \equiv 36 \mod 127 \end{aligned}$$

לכן

$$101^{59} \mod 127 = (101)(41)(11)(121)(36) \mod 127 = 55.$$

$$y \mod q = 10642 \mod 191 = 137, \quad a \mod (q-1) = 5603 \mod 190 = 93.$$

לכן

$$x_2 = (y \mod q)^{a \mod (q-1)} \mod q = 137^{93} \mod 191 = 176$$

(ניתן לחשב זה לפי $.137^{64} \times 137^{16} \times 137^8 \times 137^4 \times 137$)

$$\begin{aligned} (137)^2 &\equiv 51 \mod 191 \\ (137)^4 \equiv (51)^2 &\mod 191 \equiv 118 \mod 191 \\ (137)^8 \equiv (118)^2 &\mod 191 \equiv 172 \mod 191 \\ (137)^{16} \equiv (172)^2 &\mod 191 \equiv 170 \mod 191 \\ (137)^{32} \equiv (170)^2 &\mod 191 \equiv 59 \mod 191 \\ (137)^{64} \equiv (59)^2 &\mod 191 \equiv 43 \mod 191 \end{aligned}$$

לכן

$$137^{93} \mod 191 = (137)(118)(172)(170)(43) \mod 191 = 176.$$

בנוסף

$$y \mod q = 9625 \mod 127 = 100, \quad a \mod (q-1) = 5603 \mod 126 = 59.$$

לכן

$$x_2 = (y \mod q)^{a \mod (q-1)} \mod q = 100^{59} \mod 127 = 87$$

לכן עליינו לפתור את המערכת

$$x = x_1 \mod p = 55 \mod 127$$

$$x = x_2 \mod q = 176 \mod 191$$

$m_2 = 191, a_2 = 176, m_1 = 127, a_1 = 55$ בעזרת המשפט השARINGOT הסיני. נסמן

$$M = m_1 m_2 = (191)(127) = 24257, \quad M_1 = \frac{M}{m_1} = 191, \quad M_2 = \frac{M}{m_2} = 127.$$

$y_2 = M_2^{-1} \pmod{m_2} = 127^{-1} \pmod{191}$ ו $y_1 = M_1^{-1} \pmod{m_1} = 191^{-1} \pmod{127}$

שיטת 1

$$a = 191, b = 127$$

$$\begin{aligned} r_0 &= a = 191, & r_1 &= b = 127, \\ s_0 &= 1, & s_1 &= 0, \\ t_0 &= 0, & t_1 &= 1. \end{aligned}$$

$q_1 = 1$	$t_2 = 0 - 1 \cdot 1 = -1$	$s_2 = 1 - 1 \cdot 0 = 1$	$r_2 = 191 - 1 \cdot 127 = 64$	: $k = 1$
$q_2 = 1$	$t_3 = 1 - 1 \cdot (-1) = 2$	$s_3 = 0 - 1 \cdot 1 = -1$	$r_3 = 127 - 1 \cdot 64 = 63$	: $k = 2$
$q_3 = 1$	$t_4 = -1 - 1 \cdot (2) = -3$	$s_4 = 1 - 1 \cdot (-1) = 2$	$r_4 = 64 - 1 \cdot 63 = 1$	: $k = 3$
$q_4 = 63$	$t_5 = 2 - 63 \cdot (-3) = 191$	$s_5 = -1 - 63 \cdot (2) = -127$	$r_5 = 63 - 63 \cdot 1 = 0$	: $k = 4$

$$\gcd(a, b) = r_4 = 1, \quad s = s_4 = 2, \quad t = t_4 = -3.$$

$$sa + tb = 2(191) - 3(127) = 1.$$

לכן

$$\begin{aligned} 191^{-1} &\equiv 2 \pmod{127} \\ 127^{-1} &\equiv (-3) \pmod{191} \equiv 188 \pmod{191}. \end{aligned}$$

שיטת 2

נחשב $y_2 = 127^{-1} \pmod{191}$ ו $y_1 = 191^{-1} \pmod{127}$ בעזרת האלגוריתם של אוקליד:

$$\begin{aligned} 191 &= 127 \cdot 1 + 64 \\ 127 &= 64 \cdot 1 + 63 \\ 64 &= 63 \cdot 1 + 1 \\ 63 &= 1 \cdot 63 + 0. \end{aligned}$$

$$\text{לכן } \gcd(191, 127) = 1$$

$$\begin{aligned} 1 &= 64 - 63 \cdot 1 \\ &= 64 - (127 - 64 \cdot 1) \\ &= 64 \cdot 2 - 127 \cdot 1 \\ &= (191 - 127 \cdot 1) \cdot 2 - 127 \\ &= 191 \cdot 2 + 127 \cdot (-3). \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} y_1 &= M_1^{-1} \pmod{m_1} = 127^{-1} \pmod{191} \equiv 188 \pmod{191} \\ y_2 &= M_2^{-1} \pmod{m_2} = 191^{-1} \pmod{127} \equiv 2 \pmod{127}. \end{aligned}$$

לכן

$$y_1 = M_1^{-1} \pmod{m_1} = 127^{-1} \pmod{191} = 188, \quad y_2 = M_2^{-1} \pmod{m_2} = 191^{-1} \pmod{127} = 2.$$

נחשב

$$\begin{aligned} y &= a_1 M_1 y_1 + a_2 M_2 y_2 \\ &= 55(191)(2) + 176(127)(188) \pmod{24257} \\ &= 4223186 \pmod{24257} \\ &= 2468. \end{aligned}$$

לכן

■

6.2 משפט השאריות הסיני

משפט 6.1 משפט השאריות הסיני

יהיו $m_1, m_2, \dots, m_r$ שלמים אשר זרים בזוגות ויהיו $a_1, a_2, \dots, a_r$ שלמים. למערכת של יחסים שיקילות

$$\begin{aligned} x &\equiv a_1 \pmod{m_1}, \\ x &\equiv a_2 \pmod{m_2}, \\ &\vdots \\ x &\equiv a_r \pmod{m_r}, \end{aligned}$$

קיים פתרון ייחיד מודולו $M = m_1 m_2 \cdots m_r$ שנייתן על ידי

$$x = \sum_{i=1}^r a_i M_i y_i \pmod{M}$$

כאשר $1 \leq i \leq r$ $y_i = M_i^{-1} \pmod{m_i}$ ו $M_i = \frac{M}{m_i}$

דוגמה 6.2

היעזרו במשפט השאריות הסיני כדי לפתור את המערכת

$$\begin{aligned} x &\equiv 22 \pmod{101}, \\ x &\equiv 104 \pmod{113}. \end{aligned}$$

פתרון:

$$a_1 = 22, \quad a_2 = 104, \quad m_1 = 101, \quad m_2 = 113.$$

$$M = m_1 m_2 = 11413, \quad M_1 = \frac{M}{m_1} = 113, \quad M_2 = \frac{M}{m_2} = 101.$$

$$y_1 = M_1^{-1} \pmod{m_1} = 113^{-1} \pmod{101}, \quad y_2 = M_2^{-1} \pmod{m_2} = 101^{-1} \pmod{113}.$$

כדי לחשב את האיברים ההופקיים נשתמש באלגוריתם המוכל של אוקלייד.

$$\text{נסמן } a = 113, b = 101$$

$$\begin{array}{ll} r_0 = a = 113, & r_1 = b = 101, \\ s_0 = 1, & s_1 = 0, \\ t_0 = 0, & t_1 = 1. \end{array}$$

$q_1 = 1$	$t_2 = 0 - 1 \cdot 1 = -1$	$s_2 = 1 - 1 \cdot 0 = 1$	$r_2 = 113 - 1 \cdot 101 = 12$	: $k = 1$ שלב
$q_2 = 4$	$t_3 = 1 - 8 \cdot (-1) = 9$	$s_3 = 0 - 8 \cdot 1 = -8$	$r_3 = 101 - 8 \cdot 12 = 5$	: $k = 2$ שלב
$q_3 = 2$	$t_4 = -1 - 2 \cdot (9) = -19$	$s_4 = 1 - 2 \cdot (-8) = 17$	$r_4 = 12 - 2 \cdot 5 = 2$	: $k = 3$ שלב
$q_4 = 2$	$t_5 = 9 - 2 \cdot (-19) = 47$	$s_5 = -8 - 2 \cdot 17 = -42$	$r_5 = 5 - 2 \cdot 2 = 1$	: $k = 4$ שלב
$q_5 = 2$	$t_6 = -19 - 2 \cdot (47) = -113$	$s_6 = 17 - 2 \cdot (-42) = 101$	$r_6 = 2 - 2 \cdot 1 = 0$	: $k = 5$ שלב

$$\gcd(a, b) = r_5 = 1, \quad s = s_5 = -42, \quad t = t_5 = 47.$$

$$ta + sb = -42(113) + 47(101) = 1.$$

מכאן

$$101^{-1} \equiv 47 \pmod{113}$$

-1

$$.113^{-1} \equiv -42 \pmod{101} = 59 \pmod{101}$$

לכן

$$y_1 = M_1^{-1} \pmod{m_1} = 113^{-1} \pmod{101} = 59$$

-1

$$y_2 = M_2^{-1} \pmod{m_2} = 101^{-1} \pmod{113} = 47$$

$$\begin{aligned} x &= a_1 M_1 y_1 + a_2 M_2 y_2 \pmod{M} \\ &= 22 \cdot 113 \cdot 59 + 104 \cdot 111 \cdot 47 \pmod{11413} \\ &= 640362 \pmod{11413} \\ &= 1234. \end{aligned}$$

■

6.3 משפטים של מספרים ראשוניים

משפט 6.2 קיימים אינסוף מספרים ראשוניים

קיימים אינסוף מספרים ראשוניים.

הוכחה: נוכיח הטענה דרך השלילה.

נניח כי $\{p_1, \dots, p_n\}$ הוא הקבוצה של כל הראשוניים שקיים וקובצת זו נוצרת סופי.

נגידır $M = (p_1 \cdot p_2 \cdot \dots \cdot p_n + 1)$. M הוא מספר ראשוני או שווה למכפלה של ראשוניים.

M לא מסטר פירוק לראשוניים (ראו משפט 1.4 לעילו או משפט 6.3 למטה) והוא מספר ראשוני או שווה למכפלה של ראשוניים.

$$M \% p_i = 1 \Rightarrow p_i \nmid M .$$

הגענו לסתירה של המשפט הפירוק לראשוניים, לכן קיימים אינסוף מספרים ראשוניים.

משפט 6.3 משפט הפירוק לראשוניים

(ראו משפט 1.4) לכל מספר שלם n קיימים שלמים e_i ורפואיים p_i כך ש-

$$n = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_k^{e_k}$$

הוכחה: אינדוקציה.

משפט 6.4

אם a, b שלמים זרים (כלומר $\gcd(a, b) = 1$) אז

$$\phi(m \cdot n) = \phi(m) \cdot \phi(n) .$$

הוכחה: (להעשרה בלבד)

משפט 6.5

אם p מספר ראשוני אז

$$\phi(p^n) = p^n - p^{n-1} .$$

הוכחה: נתבונן על $\gcd(p^n, m)$ כאשר m שלם ו- p ראשוני.

האפשרויות היחידות של המחלק המשותף הגדול ביותר ($\gcd(p^n, m)$) הן $1, p, p^2, \dots, p^n$. בסה"כ יש p^n אפשרויות.

בsek"כ רק אם $\gcd(p^n, m) > 1$, כלומר רק אם $m \in \{p, 2p, 3p, \dots, p^{n-1}p\}$.

מכאן קיימים $p^n - p^{n-1}$ שלמים עבורם $\gcd(p^n, m) = 1$.

משפט 6.6 נוסחה לפונקציית אוילר

(ראו משפט ??) לכל מספר שלם n בעל פירוק לראשוניים

$$n = p_1^{e_1} p_2^{e_2} \cdots p_k^{e_k}$$

פונקציית אוילר ניתנת על ידי

$$\phi(n) = \prod_{i=1}^k (p_i^{e_i} - p_i^{e_i-1}) = (p_1^{e_1} - p_1^{e_1-1})(p_2^{e_2} - p_2^{e_2-1}) \dots (p_k^{e_k} - p_k^{e_k-1})$$

הוכחה: משפט 6.4 ו- 6.5.

דוגמה 6.3

חשבו את $\phi(24)$

פתרון:

$$24 = 2^3 3^1 .$$

לכן

$$\phi(24) = (2^3 - 2^2)(3^1 - 3^0) = (8 - 4)(3 - 1) = 8 .$$

משפט 6.7

אם p מספר ראשוני אז

$$\phi(p) = p - 1 .$$

הוכחה: משפט 6.4 ו- 6.5.

משפט 6.8

אם p ו- q מספרים ראשוניים שונים אז

$$\phi(p \cdot q) = (p - 1)(q - 1) .$$

הוכחה: תרגיל בית.

משפט 6.9 המשפט הקטן של פרמה

אם p מספר ראשוני ו- $a \in \mathbb{Z}_p$. אז התנאים הבאים מותקיים:

$$a^p \equiv a \pmod{p} . \quad \text{❶}$$

$$a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p} . \quad \text{❷}$$

$$a^{-1} \equiv a^{p-2} \pmod{p} . \quad \text{❸}$$

הוכחה:

טענה 1. נוכח באינדוקציה.

בסיס:

עבור $a = 0 \pmod{p}$ מתקיימת.

מעבר:

נניח כי הטענה מתקיימת עבור a .

$$(a+1)^p = a^p + pa^{p-1} + \frac{p(p-1)}{2}a^{p-2} + \cdots + pa + 1 \equiv a^p + 1 \pmod{p}$$

הנחה האינדוקציה אומרת ש- $a^p \equiv a \pmod{p}$ נכון

$$(a+1)^p \pmod{p} \equiv a^p + 1 \pmod{p} \equiv (a+1) \pmod{p}$$

כנדרש.

טענה 2. 1. $\text{gcd}(a, p) = 1$ לפיכך קיים איבר הופכי $a^{-1} \in \mathbb{Z}_p$ ב- $a^p \equiv 1 \pmod{p}$ אשר הוכחנו בסעיף הקודם:

$$a^{-1}a^p \equiv a^{-1} \cdot a \pmod{p} \Rightarrow a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}.$$

טענה 3.

$$a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p} \Leftrightarrow 1 \equiv a^{p-1} \pmod{p} \Rightarrow a^{-1} \equiv a^{p-2} \pmod{p}.$$

משפט 6.10 משפט אוילר

אם a, n שלמים ו- $\text{gcd}(a, n) = 1$ אז $a^{\phi(n)} \equiv 1 \pmod{n}$.

משפט 6.11

אם a, n שלמים ו- $\text{gcd}(a, n) = 1$ אז

$$a^{-1} \equiv a^{\phi(n)-1} \pmod{n}.$$

דוגמה 6.4

חשבו את האיבר ההופכי ל- 5 ב- $\mathbb{Z}_{11}$.

פתרונות:

לפי משפט פרmeta 6.9:

$$5^{-1} = 5^{11-2} \pmod{11} = 5^9 \pmod{11}.$$

לפי הנוסחת לשארית ?? :

$$5^9 \% 11 = 5^9 - 11 \left\lfloor \frac{5^9}{11} \right\rfloor = 9$$

$$\text{לכן } 5^{-1} \in \mathbb{Z}_{11} = 9.$$

6.4 הוכחה שצופן RSA ניתן לפענוח

משפט 6.12 קריפטו-מערכת RSA ניתן לפענוח

יהי p, q מספרים ראשוניים שונים, $a, b \in \mathbb{Z}$ שלמים חיוביים כך ש-
אם $x \in \mathbb{Z}_n$ אז $(x^b)^a \equiv x \pmod{n}$.

הוכחה: נתון כי $.ab = 1 \pmod{\phi(n)}$
. $\phi(n) = \phi(pq) = (p-1)(q-1)$ לפי משפט 6.8, $\therefore ab = 1 \pmod{(p-1)(q-1)}$

לכן קיים $t \in \mathbb{Z}$ כך ש-
 $ab - 1 = t(p-1)(q-1)$.

לכל $\forall z \in \mathbb{Z} \neq 0$ לפי משפט 6.9 $z^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}$ בפרט

$$x^{ab-1} = x^{t(p-1)(q-1)} = (x^{t(q-1)})^{p-1} = y^{p-1}$$

כאשר $y = x^{t(q-1)}$ מכאן $y \equiv x^{t(q-1)} \pmod{p}$.

משיקולות של סיימטריה באותה מידה.

לכן $x^{ab-1} - 1 \equiv 0 \pmod{q}$ ו- $x^{ab-1} - 1 \equiv 0 \pmod{p}$

מכיוון ש- p ו- q זרים אז $x^{ab-1} - 1 \equiv 0 \pmod{(pq)}$.

לפיכך $x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{(pq)}$.

נכפיל ב- x ונקבל $(x^a)^b \equiv x \pmod{(pq)}$.

ז"א הוכחנו כי לכל טקסט גלי x , אם נצפין אותו ואז אחר כך נפענה את הtekסט מוצפן המתקיים RSA, נקבל אותו טקסט גלי המקורי בחרזרה. ■

צופן RSA המוכבל 6.5

משפט 6.13

יהיו p, q מספרים ראשוניים ויהי $pq = n$. יהי

$$\lambda(n) = \frac{(p-1)(q-1)}{\gcd(p-1, q-1)}.$$

נגידר צופן חדש אשר זהה ל- RSA אלא $.ab \equiv 1 \pmod{\lambda(n)}$ הוחלף עם $\phi(n)$ וכך ש- $\lambda(n)$ איי הקריפטו-מערכת ניתנת לפענוח.

הוכחה:

שלב 1) רושמים את הצלוף:

$$\left. \begin{array}{rcl} e_k(x) &= x^b \mod n \\ d_k(y) &= y^a \mod n \end{array} \right\} \quad n = pq, \quad ab \equiv 1 \mod \lambda(n).$$

שלב 2) נתון כי $(p-1, q-1) \cdot d = \gcd(p-1, q-1)$. יש קיימים p' ו- d שלם כך ש-

$$p-1 = p'd \iff \frac{p-1}{d} = p' \iff d = \frac{p-1}{p'}.$$
(#1)

באותה מידה קיימים q' ו- d שלם כך ש-

$$q-1 = q'd \iff \frac{q-1}{d} = q' \iff d = \frac{q-1}{q'}.$$
(#2)

שלב 3)

$$\lambda(n) = \frac{(p-1)(q-1)}{\gcd(p-1, q-1)} = \frac{(p-1)(q-1)}{d}.$$

$$\lambda(n) \stackrel{(\#1)}{=} \frac{(p-1)(q-1)}{\binom{p-1}{p'}} = p'(q-1). \iff d = \frac{p-1}{p'}.$$
(1*)

$$\lambda(n) \stackrel{(\#2)}{=} \frac{(p-1)(q-1)}{\binom{q-1}{q'}} = q'(p-1). \iff d = \frac{p-1}{q'}.$$
(2*)

שלב 4) נתון $ab \equiv 1 \mod \lambda(n)$.

$$ab = 1 + t\lambda(n) \stackrel{(1*)}{=} 1 + t(p-1)q'.$$

לכן

$$ab - 1 = t(p-1)q'.$$

מכאן

$$x^{ab-1}x^{tq'(p-1)} = y^{p-1} \stackrel{\text{פרמי}}{\equiv} 1 \mod p$$

כאשר $y = x^{tq'}$ והשווינו השני מתקיים במלול ש- p מספר ראשוני. לפיכך

$$x^{ab-1} \equiv 1 \mod p.$$

שלב 5) נתון $ab \equiv 1 \mod \lambda(n)$.

$$ab = 1 + t\lambda(n) \stackrel{(1*)}{=} 1 + t(q-1)p'.$$

לכן

$$ab - 1 = t(q-1)p'.$$

מכאן

$$x^{ab-1}x^{tp'(q-1)} = z^{q-1} \stackrel{\text{פרמי}}{\equiv} 1 \mod q$$

כאשר $z = x^{tp'}$ והשווינו השני מתקיים במלול ש- q מספר ראשוני. לפיכך

$$x^{ab-1} \equiv 1 \mod q.$$

שלב 6) מכיוון ש- q, p ראשוניים אז

$$\left. \begin{array}{l} x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{q} \\ x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{q} \end{array} \right\} \Rightarrow x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{pq}$$

$$x^{ab-1} \equiv 1 \pmod{n} \Rightarrow (x^b)^a \equiv x \pmod{n}$$

לפיכז

כנדרש.

